

Dünyada Mekan Ahirette İman

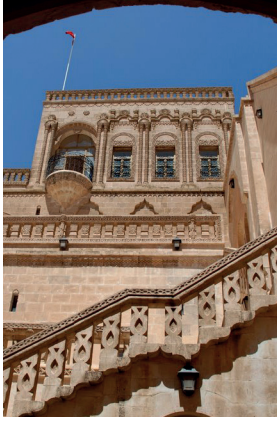
YAŞADIĞIMIZ ŞEHRİN, ÇEVREMİZDEKİ MİMARİNİN GÜZEL, İYİ PLANLANMIŞ, DOĞA İLE İÇ İÇE OLMASI YAŞAMIMIZI DERİNDEN ETKİLER. BUNUN EN GÜZEL KANITI TARİHİ VE İYİ KORUNMUŞ AVRUPA ŞEHİRLERİNE GİTTİĞİMİZDE VEYA MARDİN, SAFRANBOLU GİBİ DOKUSU KAYBOLMAMIŞ ANADOLU ŞEHİRLERİNDE KENDİMİZİ DAHA HUZURLU HİSSETMEMİZDİR. ŞEHRİN DOKUSU VE MİMARİSİ DÜNYAYA BAKIŞIMIZI, RUH HALİMİZİ DE ETKİLER. ÖYLE Kİ ÇİRKİN ŞEHİRLER DEPRESİF İNSANLAR, GÜZEL ŞEHİRLER MUTLU İNSANLAR DOĞURUR. YA DA TAM TERSİ Mİ GEÇERLİDİR? MUTSUZ VE GÖNÜL ZENGİNLİĞİ KAYBOLMUŞ İNSANLAR MI ÇİRKİN ŞEHİRLERİ YARATIR? YANİ TAVUK MU YUMURTADAN ÇIKAR YUMURTA MI TAVUKTAN?

YÜK. MİM. BEYZA ŞENER

Mardin Evleri

Safranbolu Evleri

Binaların insanları hasta etmesi bilimsel olarak tespit edilince buna karşı ekolojik değerlere önem veren "Yeşil Mimari" akımı ortaya çıkmıştır. Öncelikle, 90'lı yıllarda İngiltere'de BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method) sertifika sisteminin oluşturulmasıyla başlayan bu süreç daha sonra çeşitli ülkelerin iklim ve kaynaklarına göre çeşitli sertifika sistemlerinin üretilmesi ile devam etmiştir.

Biz Türk Halkı olarak ev sahibi olmaya çok önem veririz. Evi olmayana kız vermeyiz. Hatta dünya evine girmeyi, bir aile kurmayı bile "evlenmek" olarak adlandırırız. Evimize tutkuyla bağlanır, neredeyse vücudumuzun bir parçası olarak görürüz. Eve bu kadar önem veririz ama evin fonksiyonelliği, verimliliği, sağlıklı malzeme kullanılıp kullanılmadığı, doğa ile uyumu hep ikinci planda kalır. Bizim için görsel özellikler ön plandadır ve sağlığımız için en önemli detayları bile perdeleyebilmektedir. Oysa dünya, konut veya bina denilince bambaşka bir noktaya doğru gitmektedir.

Binalar, diğer birçok insan yapımı malzemeden daha uzun bir kullanım ömrüne sahiptir. Bunun yanında binaların tasarım aşamasından başlayıp, yapım, kullanım, bakım ve yıkım/yeniden kullanım aşamaları süresince doğa ve insan ile etkileşimi sürmektedir. Yapılan çalışmalar Avrupa'da, insanların yaşamlarının

yüzde 90'ını bina içlerinde geçirdiği ve bu nedenle, binaların insan sağlığı üzerinde önemli bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Global anlamda düşündüğümüzde bir yapı sadece kullanıcılarını, yakın çevresini etkilememekte ya da ortak kullanım alanlarının bir parçası olmakla kalmamakta, aynı zamanda toplumdaki her bireyi, uzun vadede ekolojik dengeleri, dolayısıyla da dünyadaki dengeleri de etkilemektedir.

Peki yaşadığımız mekanlar bizi nasıl etkiler?

1- Fiziksel etkileri: 1975 yılından itibaren yapılmaya başlayan araştırmalar bize göstermiştir ki, binanın yapı özellikleri, kullanılan malzeme çeşidi ve kalitesi, mimari tarzı (ergonomi) doğrudan insan sağlığını etkiliyor. 1980'li yılların ortalarında bu "hasta evler, hasta ofisler" tanımıyla literatüre geçmiştir (Hasta Bina Sendromu). Hızla artan talebe karşılık vermek isteyen

inşaat sektörü doğal malzeme, doğru planlama ve kaliteli yapım süreçlerini takip etmeksizin konut ve binalar üretmiştir. Bunun sonucunda, bina ile ilişkili olarak pek çok olası semptomlar ve klinik hastalık ortaya çıkmıştır. Bunların içinde alerjiler, astım, yorgunluk, baş ağrısı, üst solunum yolu sorunları, alerjik cilt lezyonları, hasta bina sendromu, stres vb. sayılabilir.

Binaların insanları hasta etmesi bilimsel olarak tespit edilince buna karşı ekolojik değerlere önem veren "Yeşil Mimari" akımı ortaya çıkmıştır. Öncelikle, 90'lı yıllarda İngiltere'de BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method) sertifika sisteminin oluşturulmasıyla başlayan bu süreç daha sonra çeşitli ülkelerin iklim ve kaynaklarına göre çeşitli sertifika sistemlerinin üretilmesi ile devam etmiştir. Değerlendirme ölçütleri binanın yaşam döngüsüne dayandırılır. Böylece bina sahipleri ve kullanıcılar için uzun vadeli fayda sağlanabilir.

Sanayileşme ve teknolojik gelişmelerin, 20. yüzyıldan itibaren görülen, çevre ve insan üzerindeki

olumsuz etkileri ile bina yapım süreci tekrar gözden geçirilmiş ve ekolojik mimari kavramı oluşmuştur. Ekolojik mimari kavramının felsefesi enerjiyi daha az ve verimli kullanmak, insana ve doğaya saygılı yaklaşmak, sağlıklı mekânlar yaratmak, dayanıklı ve doğaya saygılı malzeme seçmektir. Günümüzde ise bu felsefe doğrultusunda çevre, ekonomi, sağlık ve üretkenlik faktörlerini binanın ömrü boyunca geleneksel yapılara oranla daha fazla öne çıkarmak üzere inşa edilen ve sertifika almış yapılar "yeşil bina" olarak adlandırılmaktadır. Yeşil binaların tasarım aşaması, kapsamlı bir tasarım yaklaşımı ile binaların çevresel açıdan verimli olmasına imkân sağlar. Binaların çevreye ve bina kullanıcılarına olan olumsuz etkisi azalır. Bina üretiminde ve sonrasında işletiminde ortaya çıkan sera gazı salınımları en az seviyeye indirilir. Binaların karbon izi düşürülür. Yeşil binalar, sağlıklı bir iç mekânda olması gerekli konfor koşullarını, enerjiyi daha az ve verimli kullanarak sağlar. Yeşil binalar; enerji etkindir, su tasarrufu sağlar, dayanıklı, zehirli olmayan, geri dönüşümlü malzemeler kullanır ve iyi kalitede mekânlar içerir.

Binalar, diğer birçok insan yapımı malzemeden daha uzun bir kullanım ömrüne sahiptir. Bunun yanında binaların tasarım aşamasından başlayıp, yapım, kullanım, bakım ve yıkım/yeniden kullanım aşamaları süresince doğa ve insan ile etkileşimi sürdürmektedir. Yapılan çalışmalar Avrupa'da, insanların yaşamlarının yüzde 90'ını bina içlerinde geçirdiğini ve bu nedenle, binaların insan sağlığı üzerinde önemli bir etkisi olduğu gözlemlenmiştir.

Eser Holding "Yeşil Bina" Projesi

Pencereleri ormana bakan bir odada kalan hastalar, pencereleri hastanenin duvarına bakan bir odada kalan hastalara göre daha az ağrı kesici istemişler, geçirdikleri ameliyata karşı daha pozitif davranışlar sergilemişler, daha çabuk iyileşmiş ve taburcu olmuşlardır.

2- Psikolojik Etkileri:

Çevre psikolojisi alanındaki araştırmaların birçoğu şehirleşmenin insanın ruhsal sağlığına etkilerini araştırmış ve birçok psikolog ruhsal sağlıktan daha çok ruhsal hastalıklar üzerine yoğunlaştığından doğal alanların insan sağlığına olumlu etkileri konusundaki çalışmalar başlangıçta nispeten daha sınırlı kalmıştır. Bununla beraber bu konudaki araştırmalar son yıllarda giderek artmış ve birçok araştırma doğanın insan sağlığındaki rolünü ortaya koymaya çalışmıştır. Bunların içinde en çok tartışılanı yine Ulrich (1984)'in Pensilvanya'daki bir hastanede safra kesesi ameliyatından çıkmış hastalar üzerinde gerçekleştirdiği bir araştırmadır. Aynı ameliyat sonrası iyileşme sürecindeki hastalardan pencereleri ormana bakan bir odada kalan hastalar, pencereleri hastanenin duvarına bakan bir odada kalan hastalara göre daha az ağrı kesici istemişler, geçirdikleri ameliyata karşı daha

pozitif davranışlar sergilemişler, daha çabuk iyileşmiş ve taburcu olmuşlardır. Kaza veya bazı hastalıklar sonucu şiddetli sakatlığa maruz kalan hastalar arasında yapılan başka bir çalışma (Verderber, 1986) yine bu tür hastaların doğal alanlar veya ağaçlar içeren manzaraları diğerlerine tercih ettiklerini göstermiştir. Heerwagen (1990) bir diş kliniğinde sırasını bekleyen hastalar üzerindeki endişe ve huzursuzluk üzerine bir araştırma yapmış, bekleme odasındaki karşı duvarda büyük doğal bir manzara resmi asılı olduğu günün hastalarının duvarın boş olduğu günün hastalarına göre daha az stresli olduklarını çeşitli fizyolojik yöntemlerle ölçmüştür. Görsel çevre kalitesi ile insanların fiziksel sağlığı arasındaki ilişkileri konu alan çalışma sonuçları, hapishanelerde gerçekleştirilen çalışmalarla da uyum içerisindedir. Örneğin, Moore (1982) bir araştırmasında hücrelerinin pencereleri doğaya bakan mahkumların hapishane stresi semptomları olarak kabul edilen sindirim sistemi hastalıklarına, baş ağrılarına ve diğer bazı rahatsızlıklara daha seyrek maruz kaldıkları saptanmıştır. İnsan sağlığı yaşam mekanlarıyla bu kadar bağılyken seçici davranmak ve küresel dünyanın dayatmalarına karşı çıkmak da bir o kadar zordur. Bilgi doğru yerde kullanılmadığında hiçbir anlam ifade etmez. Peki bilgiyi ekonomik değerleri ön planda tutup rant elde etmek amaçlı konut ve ofisler satın almak için mi kullanılmalı, yoksa sağlıklı gelecekler için rantı bir tarafa bırakıp yeşil binaları mı seçilmeli? Doğru yanıt hepimiz biliyoruz da uygulayabiliyor muyuz?

İstanbul Tuzla'daki Piri Reis Denizcilik Üniversitesi'nin tüm yerleşke binaları BREEAM sertifikası kriterlerine göre tasarlanıp yapılıyor.

Kaynaklar

1- Yrd. Doç. Dr. Oğuz ÖZYARAL

(Maltepe Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Maltepe – İstanbul): Hasta Bina (Sick Building Syndrome) Sendromu, Modern Hastane Yönetimi, 2003; 7(2):1–13.

2- Halil ÖZGÜNER

Doğal Peyzajın İnsanların Psikolojik ve Fiziksel Sağlığı Üzerine Etkileri, Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi 2004 (A2): 97-107

3- Ayşe Hasol Erkin

"Akılcı" Binalar, HAS Mimarlık Ltd.

4-Orhan Samast

Yeşil binalar ve yeşil rekabet, Bilgi Çağı Dergisi, Ekim 2010.

5- Semih ÖNCÜL

Leed Platin Sertifikalı Türkiye'nin İlk Binası, Eser Holding A.Ş.

6- ÇEDBİK

Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği

Hücrelerinin pencereleri doğaya bakan mahkumların hapis hane stresi semptomları olarak kabul edilen sindirim sistemi hastalıklarına, baş ağrılarına ve diğer bazı rahatsızlıklara daha seyrek maruz kaldıkları saptanmıştır. İnsan sağlığı yaşam mekanlarıyla bu kadar bağlıken seçici davranmak ve küresel dünyanın dayatmalarına karşı çıkmak da bir o kadar zordur. Bilgi doğru yerde kullanılmadığında hiçbir anlam ifade etmez.